

La UNED: mig segle

El 20 de desembre de 1973 es feia pública la disposició del Ministeri d'Educació de crear a Tortosa un Centre Regional de la Universidad Nacional de Educación a Distancia. Feia ben just un any que s'havia fundat la UNED i el de Tortosa seria un dels 14 centres regionals existents com a referent per a les províncies de Tarragona, Castelló i Terol. Al cap de mig segle cal commemorar l'efemèride com mereix

Josep Bayerri Raga,
periodista

La UNED fou creada per decret el 18 d'agost de 1972 seguint el model d'estudis universitaris no presencials que ja s'havia establert a diversos països europeus. L'àmbit d'actuació era tot l'estat espanyol amb seu central a Madrid i diversos centres territorials on es desenvolupaven les activitats i la relació amb els alumnes. Un dels primers fou el de Cervera, aleshores l'únic existent a Catalunya.

Tortosa havia estat seu universitària entre 1645 i 1717 però la va perdre quan el borbó Felip V va suprimir totes les universitats catalanes, entre elles Tarragona i Tortosa, com una de les mesures del Decret de Nova Planta. Tarragona ja feia temps que treballava per recuperar la seua condició universitària i el 1971 va aconseguir que la Universitat de Barcelona creés sengles dele-

gacions de les Facultats de Ciències i de Filosofia i Lletres de les quals seria nomenat director el tortosí Artur Juncosa Carbonell. Els intents de Tortosa per obtenir una mesura similar foren infructuosos. Fou aleshores, aprofitant la creació de la UNED, que es van concentrar els esforços en disposar d'un centre de la nova universitat espanyola.

La creació de la UNED a Tortosa fou possible per la confluència de tres institucions: l'Ajuntament, la Diputació i el bisbat. Les dues primeres es feien càrrec del finançament, mentre el bisbat cedia l'edifici dels Reials Col·legis per allotjar-la. Darrere d'ells calgué la intervenció de Federico Mayor Zaragoza, aleshores Subsecretari del Ministeri d'Educació, que abocà la seua influència per fer realitat el projecte. Però les aportacions oficials no eren suficients i calgué un tercer protagonista, el mecenes tortosí Josep Celma Prieto que es feu càrrec d'una part important de les despeses. José Celma (1924-2020)

era un personatge singular nascut a Tortosa que havia fet fortuna a Madrid en el camp de les assegurances, però sempre estava disposat en aportar el seu ajut a les iniciatives de la seua ciutat. El llistat de les seues aportacions i projectes per a Tortosa és llarg tot i que algunes no gaire reeixides com la proposta fallida d'instalar una Escola Militar Femenina. El 1981 fou proclamat fill predilecte de la ciutat tot i que molts creuen que la seua figura no ha estat recordada com es mereixeria.

La creació del centre de la UNED suposava un destacat impacte cultural per a la ciutat. El fet que s'impartiren sessions tutorialis als alumnes matriculats en algunes carreres, en la pràctica igual que les classes presencials a les universitats tradicionals, feu que moltes persones es matriculassen a les seues classes. La carrera que va assolir major projecció fou la de Dret amb una important concurrència d'alumnat; els dos anys que jo vaig anar-hi impar-

El Centre de la UNED de Tortosa, actualment ubicat a l'edifici on abans hi havia el Banco de España, és un referent important en la vida cultural de la ciutat.

tien sessions professionals locals de gran prestigi amb Jaume Rouanet i Alberto Martín, tots dos jutges; els advocats Jesús Massip, David Domenech i Daniel de Cid; i el canonge Manuel Giner.

La direcció del centre va estar a càrrec de Miguel Ángel García Bordas que fou destituït per ser massa progressista i va ser substituït per Javier Martínez Palacios, que exercí la funció durant 32 anys fins al 2007 en què es jubilà i seria anomenat Josep Maria Franquet Bernis. Els primers anys, però, hi havia un director acadèmic de centre, que en el cas de Tortosa fou Jo-

quín Tomas Vilarroya, nascut a la Sénia el 1927, catedràtic de Dret Polític a la Universitat de València i expert constitucionalista.

El 1980 es creava una Comissió que gestionà sense èxit estudis universitaris presencials més enllà de la UNED. El 1997 nasqué la Fundació Dr. Manyà amb una escola universitària d'empresarials i de turisme, mentre la Universitat Internacional impartia estudis de química i d'enginyer tècnic agrícola (1998) que no reeixirien. Finalment, el 2003 la URV aterrà a Tortosa i es creà el Campus de les Terres de l'Ebre. ■